La cîtim de ANUL NOU.

In noaptea de ANUL Nou

Ne pusesem de gând să ajungem devreme, ca să întâmpinăm noul an cu veselia cu care îl primiam în copilărie.

După ce ne luptarăm voinicește cu viforul, orbăcăind pe drumul troenit, ca niște corăbii șubrede purtate în voie de uragan, târziu de tot, p'aproape de miezul nopții, am nimerit la conac.

Ne socoteau pierduți deabinelea, că tocmai își arătase colții, în capul satului, o haită de lupi ce zăvorise lumea prin case.

— Să nu luați voi sania! — ne ținea de rău unchiu-meu. — Să umblați voi așa, telelei, de-a-lungul câmpului! De punea haita colții 'n voi, știu că vă mergea bine. Adio și... „Reveillon" și tot!

Noi am tăcut, că n'aveam încotro. Și după ce ne-am mai desmorțit, prinserăm glas, fudulindu-ne cu minusculele noastre brovning-uri bune de speriat vrăbiile cu ele.

Și în abureala ceaiului parfumat și în rotogoalele albastre ale tutunului, uitarăm de-abinele de pățanie, abia mai bolborosind un „somn ușor" unchiului, când ne lăsă în tihnă.

Gândurile însă, ametite de vârtejul prin care răsbisem, fură prinse iarăș într'un sbor ametitor, luate, par'că, de viforul ce se năpustea cu furie în ziduri și ferestre, chiuind de ciudă și voind să ne cuprindă iarăș în fantasticu-i dans, de care abia scăpasem.

Se deslușea bine un țiuit de viori și de alte lăute, după care isbucnea un svon de sunete de naiuri și fluere, peste care pluteau vuiete de buhaiuri și de saxofoane, în acorduri supărătoare, în șerpuiri stridente, învăluite în urlete de dihănii de pe alt tărâm, silindu-mă să zăresc tot ce se petrecea afară, ca într'o minunată priveliște a celor nevăzute.

Se strânsese toate duhurile rătăcitoare, care să prăznuiască totul iernii. Pe lângă trunchiurile negrilor copaci din parc se îngrămădise sumedenie de fărțuri albe, învăluite, din creștet până'n călcâie, în giulgiuri albe, ca și omătul prin care fâlfâiau. Iar sus, pe crengi, stăteau cocoțate alte arătări, cuibărite ca niște ghemotoace printre crăci, chinuind fiecare câte un fluer, sau câte o lăută.

De odată se întinse tăcerea în grădină. Dinspre iaz se ivi o arătare mai mândră ca toate, ridică brațele și, ca la o poruncă, din toți copacii porni, iarăș, furtunaticul sabat, în țiuituri și chiote asurzitoare și vaete și plânsete, pe toate tonurile discordante, sfredelitoare de nervi.

Și ningea și viscolea într'una.

Iar alte fărțuri, de pe lângă copaci, săltau în mișcări agere, grațioase, în tactul desmățat al ciudatei orhestre, încropind cu toatele o mișcare lentă, neînchipuit de monotonă.

Din depărtare aducea vântul un hămăit stins al dulăilor, treziți din somn, poate de aceleași arătări ce colindă și mai cu putere prin fața vietăților lipsite de darul vorbirii.

Și din nou porni îndârjita vrajbă. Iarăș dansuri sălbatice și horiri nebune, cu desvăluiri de giulgiuri și încordări ale mogâldețelor din pomi, ce stăteau gata să sară și ele în joc.

Iar albele giulgiuri foiau și mai tare. Pulpanele li se resfirau până'n nori, iar chiotele și hohotele se întețeau, ajungând și mai avane, atingând paroxismul unei bachanale infernale, umplând tot cuprinsul de spaimă.

Din grămadă s'au apropiat câteva mogâldețe de fereastra mea. Una mi-a sgâlțâit-o. Celelalte i-au răspuns cu hohote stridente. Apoi, nu știu cum fereastra s'a căscat și chiotul barbar a dat buzna în odaie.

Deodată răbufni în ușă una din ciudatele arătări. Suflă în lampă iar celelalte năvăliră cu duiumul, învârtind hora lor fantastică, săltând în voie, trântind și răsfirând pe jos hârtiile de pe birou, cu aceleaș mișcări agere, în acelaș tact descreerat ce m'ametise.

Apoi adevărate șuierături sauriene și urlete și hohote sardonice, game întregi de u și i, și apoi o răbufneală groasnică îmi păinjeni mintea, silindu-mă să zăresc, ca prin vis, albele fărțuri ce mă prinseră în vârtejul dansului lor...

*

Cât am jucat? Cine m'a trântit jos, pe covor? O umbră se clinti în colț, trase un chibrit. Apoi, în lumină, îmi zării prietenul căscând, întinzându-se somnoros.

Se ridică de închise fereastra spunând:

— Ce te-a apucat? Asta-i vreme de stat cu fereastra deschisă? Uite, s'a dus toată căldura și s'a umplut casa de zăpadă.

Mă desmeticii cu încetul. Și în vreme ce se ațâța focul, noi umplurăm cupele, înveselindune.

Arătările se domoliră, pierind cu desăvârșire când flacăra se înălță în pâlâlăi albastre, deabia mai dându-ne răgaz să deslușim acordurile fantasticei orchestre din parc, peste care planau, departe, lătrăturile îndârjite ale dulăilor...

N. PORA

ERA Orașul alb

Era orașul alb. Vâsliri de îngeri
In seara cu zăpadă. Stele reci.
Se desfoia tăcerea viorie
Și numai clopoțeii dela sănii
Mai scuturau, în liniștea târzie,
Sonorii cercelușI: talang-tiling...

Cu pasul meu, mergea'n tăvărășie
Infrigurata-mi umbră, ca un câine.
Eram străin și singur. Niciodată;
Nu ți-au sunat condurii de mătase,
Nu ți-a'nflorit nici glasul, ca o jerbă,
In leagănul copilăriei mele.
Erai departe. Râuri înghețate,
Fantasme de păduri, sculptate dealuri
Ne despărțiau. Ca un ariciu tăcut,
Inchis în sine, ca un melc ce-și duce
Cochilia în silă, mă târam
Pe drumuri de'ntuneric și de moarte...

Doar clopoțeii dela sănii picurau,
Ca boabe de mărgean și amintire,
Mai scuturau, în liniștea târzie,
Sonorii cercelușI: talang-tiling...

. . . . . .

Sunt lângă tine azi. Iubite mâini
Imi lunecă pe frunte, să mă'mpace,
In sobă, focul tremură, suspină,
Oglinda arde'n vâlvătăi svâcnite...
Inchid molatec genele și-ți murmur:
...„Era orașul alb... Erai departe..."

GEORGE DUMITRESCU

Plugușorul ANULUI 1939

Aho, copii cu pământul și cu soarele frați,
Că de lucru bun plăvanii sunt asudați
Și aburii se ridică din trupul lor
Ca din pământul reavăn, în Mărțișor.
Mai scoateți ștergarele de borangic
Și-i ștergeți pela bunii ochi un pic,
Și, pân'or mai răsufla voinici și boi,
Să mai spunem de-ale noastre și noi.
Că multe s'au schimbat la față 'n țară
De când plugurile brazda veche răsturnară,
Multe vânturi pela noi s'au abătut,
Multe stele s'au înnălțat și au căzut,
Multe credințe înmugurir,
Și multe nădejdi în salbe se 'nșiră.
Au căutat spre noi ochi buni și răi, —
Dar cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!
Hăi, hăi...

Ia vedeți în slavă ciocârlia
Chiuie de se cutremură tăria!...
Hei, ciocârlie cu viers năzdrăvan,
Mândru cheruvim aveam și noi mai an,
Frumos la chip ca și craiul de rouă,
Și-a prins să sufle 'n bucium cântare nouă,
De s'au cutremurat în adâncuri Bucegii
Și se ridicară drepți ca brazii moșnegii,
Și-au prins să freamăte codrii silhui,
Și s'a simțit Românul domn în țara lui.
Ci trăsnet crunt în sboru-i l-a oprit
Și buciumul măreț a amuțit,
Iar cheruvimul a coborît sub crucea
Care-i întinde brațele la Ciucea
Ca o binecuvântare peste munți și văi, —
Cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!...
Hăi, hăi...

Iată, soarele-i la chindie,
Apăsați coarnele plugului cu bărbăție,
Să se 'nșiruie 'n pârloagele sparte
Brazdele drepte ca șirurile 'n carte.
Că suntem cărturari și noi: Cetim în stele
Și 'n isvoare și 'n vânturi, și 'n zorele,
Și, după cât arată noul calendar,
Dumnezeu o să verse spre noi bogatul har,
Că liturghia muncei noi o slujim,
Și cu sfânta omenie ne împărtășim.
Și nu-i nici un păcat și nici o vină
Dacă vrem să curățim țara de ciulină,
Și vrem să-i dăm lui Vodă ostași
Cari sparg în piepturi valuri de vrăjmași,
Vulturi ce râd de moarte în bătăi, —
Cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!
Hăi, hăi...

In ce s'a acățat lucitorul corman?
Puneți mâna, să răsturnăm greul bolovan!...
Hei, lespede de marmoră curată
Cu litere latinești săpată
Și un ulcior înnalt, fără mănușe,
Plin cu drobi de oase și cenușe.
Uite alături un paloș și-un coif de aramă,
Descoperiți-vă și 'ngenunchiați și țineți seamă:
Astea sunt semne, pe cât socotesc,
Prin cari strămoșii din alte vremi ne vorbesc,
E legământul prin care Traian împărat
De pământul nostru pe veci ne-a legat.
Sunt sfintele noastre rădăcini
Infipte-adânc în larg de miezuini.
Trezesc în piepturi doruri și văpăi, —
Cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!...
Hăi, hăi...

Mână, frățâne, să răsturnăm rodnica irugă,
Voinicește, că nu ești neam de slugă,
Ci ești liber în libera ta țară,
Cui nu-i place într'însa plece afară,
Și pentru cine vrea cu noi să se prindă,
In loc de grâu, știm să sămănăm ghindă,
Că n'am uitat să mânuim strămurarița
Și din ghiare dușmane să facem rariță.
Brazdă nouă tragem cu credință
Dar deschidem ochii și la sămânță.
Și-am ruga pe Măria Sa Vodă să ne dea plocon
Un ciur cu găuri mărunte și-un dârmon,
S'alegem sămânța lenei și-a minciunii,
Că se cam îndeasă la plăcinte tăunii,
Iar noi vrem bărbați întregi, nu mâncăi, —
Cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!...
Hăi, hăi...

Aho, că isprăvirăm de arat
Și-acuma să pornim cântând prin sat,
Cu plugurile răsturnate pe rotile,
Să ne iasă'n cale frumoasele copile,
Cu gura de foc, cu ochii de cărbune,
C'avem să le spunem vorbe bune.
Căci am vrea ca după Sân-Văsii
Să le punem în cap sfintele pirostii,
Iar mai încolo, la anul,
Să'și legene'n trocuță dolofanul, —
Ce-ți răsucești, bădie, mustața,
Că doar știm noi unde te trageața.
Și la nuntă o să-ți tăem lemne cu sapa
Și o să'ți cărăm cu ciurul apa,
Și-o să tragem un brâuleț cu năbădăi, —
Cu Dumnezeu înnainte, flăcăi!
Hăi, hăi...

I. U. SORICU

ERORHIC

„Gradații vor face oamenilor, înainte de a pleca în permisie, teorie despre Crăciun și Anul Nou" (Ordin la raport).

. . . . . .

Plutonierul Clopoțel a strâns oamenii în cameră și a luat taurul de coarne.

— De ce îi zice Anul Nou?... Care știe?... Nu știe nimeni?... Ieși înainte care știi de ce îi zice Anul Nou... Cum te chiamă?

— Să trăiți don plutoner eu sunt soldatul Ispas Gheorghe din cumpania întâia la ordenul dumneavoastră...

— Bine. Treci colea la mijloc și spune tare să audă toată lumea de ce îi zice Anul Nou...

— Să trăiți don plotoner, îi zice Anul Nou pentrucă e Sf. Vasile.

— Da ce Sf. Vasile nu e în toți anii?

— Ba da...

— Păi atunci cum o să fie noul... Ce clatini din cap, mă tu ăla de acolo? Faci pe deșteptul? Ieși la linie, să te vedem, de ce îi zice „Anul Nou".

— Pentrucă ne înoim.

— Da ce, de Paști nu te înoești, de ce nu-i zice Anul Nou și la Paste.

— (Oamenii minunându-se). Așa e!

— Spune tu ăla cu patru clase de liceu.

— (Cu vagă reminiscență). Pentru că de mult, împărații romani ieșeau cu plugul, în fiecare an... arau.

— (Ironic) La Crăciun, hai?

— (Soldații cu gura până la urechi). Hă! hă! hă!

— Auziși cum se râd?

— Se râd degeaba...

— Ai văzut tu, plug la Crăciun?... Când ți-oiu arde o labă.. Vrei să râzi de mine... Drepți!

— Ce este?

— Să trăiți don' capitan, dumnealui, face sgoanțe...

— Ce mă tâmpitule, faci pe deșteptul?...

— Spune prostii să râdă lumea...

— Ce-a zis?

— Isplicam anul nou și dumnealui, zice că d'aia se zice anul nou fincă umblau împărații cu plugul de Crăciun.

— Să trăiți don căpitan n'am vrut...

— Ce mă urechiatule, te-ai găsit să faci spirite... La rând drepți!

— Bună dimineața copii!

— Trăiți.

— Ce s'a întâmplat?

— Nimic...

— Cu cine te certai?

— Nu domnule maior, plutonierul explica soldaților însemnătatea Crăciunului și dumnealui face pe prostul...

— Ce anume?

— (Râzând îndulgent) Zice că îi zice Anul Nou fiindcă umblau împărații cu plugul de Crăciun...

— Ei ași!

Superiorul n'a avut timp să-și completeze părerea. Un soldat îl vesti din ușă salutând scurt, bătând în călcâie:

— Să trăiți don' maior, vă poftește dom colonel la trăsură.

. . . . . .

— Hai maiorule... Mână măi... De ce ai întârziat? Nu ți-e foame?

— O nostimadă.. Când voi spune n'aveți să credeți... Căpitanul Stelian explica oamenilor, cum a-ți dat poruncă, însemnătatea sărbătorilor de Crăciun și Anul nou și un soldat, cu patru clase de liceu, zice că de Crăciun, umblau împărații cu plugul...

— Păi da, firește. Împărații romani inaugurau anul agricol... Trăgea prima brazdă... N'ai auzit niciodată „Buhaiul", „Plugușorul" cum îi zicem noi, că buhai, îi zice în Moldova. Nu știi,

Aa-ho, aa-ho, copii și frați
Stați puțin și nu mânați
Lângă boi v'alăturați
Și cuvântu-mi ascultați

Vezi că tot o mai ții minte.

S'a sculat mai an,
Bădica Traian,
Și-a încălecat,
Pe un cal neînvățat... pe un cal
neînvățat... pe un cal...

— Bună memorie aveți dumneavoastră...

— O știu din clasele primare.

...Cu șaua de aur,
Cu frâu de mătase,
Cât vita de groasă
Ia mai îndemnați mă flăcăi
Hăi! Hăi!

— Strașnică memorie.

— Stai să mă mai gândesc.. Așa, da,

Și în scări s'a ridicat
Peste câmpuri s'a uitat
Ca să aleagă loc curat
De arat și semănat... de arat
și semănat...

Nu mai țin minte... Da o știam toată.

Maiorul (învechit în grad): — Să fi avut eu memoria dumneavoastră!...

— Da adevărat am memorie bună.. Stai.

De urat am mai ura
Dar ne e că vom însera
Pe la curtea dumneavoastră
Departe de casa noastră

— Strașnică...

— Ascultă sfârșitul, că e frumos;

Că noi nu suntem de colea,
Ci tocmai dela Ciuca-Cuca
Unde se face mămăliga cât nuca
Și-o păzesc doisprezece cu măciuca
Ia mai mânați, măi flăcăi
Hai, hăi!

— Teribilă memorie aveți...

— Da e drept... Așa că vezi, dumneata, romanii arau.

— Iarna?

— In Italia nu e iarnă maiorule! Mai ales la Roma, nu e iarnă de loc. Și Musolini, n'ai citit, a reînoit tradiția. A tras, anul ăsta, prima brazdă... Să nu fi pedepsit, cumva, soldatul..

— Nuu!

— Dimpotrivă, trebue încurajat... Să-l faceți fruntaș.

. . . . . .

Maiorul (tablagiu incorigibil). Ascultă Stelică (partenerul maiorului) mi-am adus aminte pe drum, așa e, cum spunea ăla cu patru clase....

— Liță?

— Ăla, ăla!... Să-l faci caporal... In Italia nu e iarnă... Și Musolini... N'ai învățat în școală,

S'a sculat... badea Traian
hăi, măi!

Eu cu gândul că la noi e zăpadă...

. . . . . .

— Să trăiți don căpitan 'mneavoastră mai veniți mâine?

— Nu, plec... Apropo, ascultă Clopoțel, știi că avea dreptate, măgaru ăla... Să-l facem sergent.

— Vreți să spuneți de Liță? Da, e bun de cap, oțu... Păcat că se liberează, altminteri au-i prost...

— Vezi poate vrea să se reangajeze... Italienii n'au iarnă...

—Zău?!

GH. BRAESCU

COLINDUL plugului

Au venit colindătorii
să ne cânte grâul morii.
Plugul, ca o fată 'n joc,
poartă 'n tâmplă busuioc.

Și deodată,
ne-a umplut ograda toată;
prin odae
fug miori cu acioaie,
prin coșare,
dau buhaii gură mare
și'n arnici
sfârcurile dela bici
trag pușcoace de pitici,
hăi, hăi!

Un flăcău cu grâu în mână
clopoței cu datini sună.
Altul, semănând în tindă
cântă lanului colindă.

Și când — an —
suie 'n câmpul cel Troian,
boi țintați
trag în jug încrâncenați;
bice 'n vânt
pun în roate mult pământ,
brazda 'n trei
se dărîmă 'n bulgări grei
—mană—pentru colăcei,
hăi, hăi!!...

DAN BALTEANU

Cum a fost privită Literatura în 1938.

Iată un bilanț care ne convine și care — fără'ndoială — va bucura pe cetitorul senin. In primul rând prin aceea că — din punct de vedere cantitativ — literatura anului expirat — a dat ceva mai multă posibilitate să fie într'adevăr cetită și cercetată cu interes. Nu zic că s'a putut ceti tot ce se publică încă atât de mult, încât chiar aceia cari ar vroi să se consacre exclusiv lecturii — nu o pot face. Și totuși din acest punct de vedere s'a putut maca un vădit progres. Nu se maiscrie orice și oricum. O seamă de scriitori au dispărut. S'au riemnat ori... și-au dat cu socotea că nu mai au nici un rost, că nu mai corespund nici unei cinte, că nu mai satisfac nici unfel de curiozitate. Este cazul unuror scriitorilor lipsiți de talt, al pornografilor dovediți, apropagatorilor de idei nesănătoe prin literatură, a versificatilor amețiți, al iscoditorilor e cuvinte încrucișate — numiți cu emfază, poeme sau poezie nouă. In al doilea rând au dispărut (și acesta este un rău) debutanții, începătorii. Pe de o parte lipsa unor reviste cu caracter democratic, pe de alta refuzul net al editorilor de a ieși în lume cu debutanți (care nu le aduc decât pierderi materiale) au împuținat și această categorie de scriitori

Se adaogă — să fie un semn al timpului? — dispariția tuturor scriitorilor nenaționali, în deosebi evrei. E o lipsă care nu poate decât să ne bucure — căci ea echivalează cu un admirabil preludiu de armonizare literară. S'a făcut — în felul acesta — mai puțină literatură — dar, trebue s'o recunoaștem — în totul — a precumpănit interesul artistic.

Cu aceeași satisfacție salutatam, în 1938, dispariția traducătorilor și traducerilor — care, când nu se concentrau numai în jurul unor autori deochiați — lăsau de dorit prin destrăbălarea linguistică de care dădeau dovadă.

Dacă adăogăm că unii scriitori au ieșit la pensie, s'au pensionat singuri, convinși că nu mai pot interesa ori atrași de alte ocupațiuni mai lucrative sau descurajați de o critică adversă — credem că am conturat minusurile, pe care — pe categorii — le-a înregistrat scrisul anului expirat — la noi.

Se mai adaogă un factor: editura din ce în ce mai circumspectă, după fiascul, pe care îl dăduse între 1932—35 prin abuzul de tipăritură insalubră și lipsită de duh românesc sau omenesc. S'ar putea afirma că editura românească (excepțiile sunt foarte puține), în 1938 — a stagnat.

Nu știu dacă și cenzurii i s'ar putea atribui unul din meritele acestei împuținiri — care, în tot cazul, ne-a făcut mai puțin periculos contactul cu produsul sufletelor alese.

Fapt sigur e că s'a publicat mai puțin — deși, trebue s'o mărturisesc, am convingerea că s'a scris foarte mult, că în sute și mii de sertare, zac necunoscute și intimidate manuscrise — destinate unei publicități mai tardive. E o simplă ipoteză — la a cărei verificare mulți dintre noi vom asista.

Deocamdată constatăm scăderea producției publicate și — ca urmare — ridicarea ei din punct de vedere calitativ. E vorba — trebue s'o mărturisim cu bucurie — de o producțiune literară mai bună — dacă nu totdeauna cu totul superioară, căci — cetitorii o vor recunoaște — s'au părăsit unele căi, unele maniere, au dispărut unele pagini monstruoase— care, curios, făceau cântate de amatorii de senzațional și mondenitate — o anumită literatură. S'ar părea un paradox — dar scăderea producțiunii literare a dus repede la înălțarea ei. Imprejurările sociale și literare, au adus această selecționare atât de mult așteptată și — de aceea — binevenită. S'a accentuat — în felul acesta — literatura curată, aleasă, cartea bună pe care o vestiseră atât de fericit scriitori ca Al. Lascarov-Moldovanu și G. M. Vlădescu. S'a părăsit „biografia subțire" care se silește să arate că poeții noștri au fost oameni „ca fiecare", au fost lăsate în cartoane romanele biografice tendențioase — în locul cărora C. Gane, Borș, I. Gr. Oprișan, Romulus Seișanu au pus alcătuiri cu totul de altă natură. Intre timp sufletele curate au fost adâncite, iar dramele „ce se pierd necunoscute în năprasnica vâltoare a torentelor vieții" au fost desvăluite — de scriitori mai puțin celebri — Gh. Atanasiu, M. Drumeș, C. Manoliadhe, Sandu Teleajen — ba chiar Iulian Vesper — pe care ni l-a adus proaspăt, curat și senin anul expirat.

Dar literatura răposatului an, această întoarcere spre scrisul sănătos — a lărgit un drum nou de inspirație, a pus bază pe viața curată creștină — a dat avânt preocupărilor religioase.

Este domeniul din care profesorul Șerban Ionescu ne-a dat atât de strălucite lecții și îndrumări în volumul „In afară de catedră", atât de puțin comentat de cercetătorii scrisului contemporan. Se găsesc — aici — pe lângă adevărate studii teologice sau numai religioase — câteva articole și conferințe de inteligentă orientare a spiritului românesc.

Și tot de-aici și-a luat materialul Pr. dr. Gh. I. Ghia, care în „Pâinea vieții" — explică pe înțelesul tuturor, însă concis — 29 de texte biblice — rostite de Sf. Sa în cadrul solemnităților strălucești.

Dar cea mai bogată producție în această direcțiune o dă tot Al. Lascarov-Moldovanu care — după publicarea celor 4 volume din „Viețile Sfinților" și după cele 4 romane creștine atât de bine primite de publicul cetitor (Mamina, Romanul Furnicii, Intoarcerea lui Andrei Pătrașcu, Tătunu) — vine cu două volume noui de însemnări și povestiri curate, demne de a fi puse alături de acele atât de dulcoase „Luminișuri". E vorba de „Cruce și naționalism" și „Drumuri" — pline de scene mișcătoare, de fapte de războiu și amintiri din timp de pace, de sfaturi luminoase și gânduri curate. Nu sunt de trecut cu vederea nici acele „Incercări asupra unui mic îndreptar creștin-național" pe care — la sfârșitul primului volum — d-sa le intitulează: „Se întoarce fiul risipitor". Iată un pasaj:

„O, iubiți cetitori ai acestor rânduri, poate fi un cuvânt mai dulce și mai întremător decât acasă?

„Cu ce sete așteptam, când eram școlari pe meleaguri străine să ne întoarcem acasă! Cu câtă intensă plăcere, acum, când suntem gospodari, la casele noastre, ne gândim să isprăvim mai de grabă toate — și să ne întoarcem acasă!... O, cu câtă dragoste s'au adunat „acasă" frații răzleți sub stăpâniri străine — acum douăzeci de ani!.."

Ei bine — această dragoste de cămin care contrastează cu mentalitatea ușuratecă a scriitorilor moderniști, pentru care familia e inexistentă, această tendință de înțelegere și înălțare spre divinitate — sinteza fericită a ateismului și reacredinței — această identificare cu patria — care sună așa de frumos în golul sufletelor întunecate de duhul internaționalismului — iată bazele ideologice ale literaturii d-lui Lascarov-Moldovanu — iată fundamentul intelectual — pe care s'a clădit o bună parte din literatura anului scurs.

Și dacă — până mai dăunăzi — un Eminescu putea fi batjocorit — în toate chipurile — noua îndrumare vedea în Vlahuță un iluminat, un sol al unor timpuri mai bune, atât prin pana lui I. Gr. Oprișan, cât și prin aceea a prietenului său — care în „Drumuri" își încheie astfel amintirile despre marele precursor:

„In sbuciumul chinuitor al marei cumpene, el s'a ridicat și, mergând la alt străjer al neamului, au strigat împreună cu desnădejde spre Rege — acea chemare pentru țărănime.

„Și războiul s'a terminat. Imbătrânit de gânduri și de sbucium, poetul s'a oprit în fața casei din Dragosloveni, nu mai era nimic. Pierise tot, în volbură. A dat din cap și s'a retras departe, undeva, în București. A cercat o vreme, să miște sufletul obștesc cu vorba lui — dar, peste puțin, s'a așezat în jeltul celei din urmă suferințe — care avea să fie jeltul lui de patriarh".

Comparați această prezentare cuviincioasă și nobilă — fără a fi totuși falsă — cu aceea a bietului Eminescu — și vă veți da seama că avem toate motivele să vedem în 1938 — un an liberator pentru literatura națională. Nu uitați însă — ca un semn al vremii — că tot acest an a adus, prin pana lui I. Gr. Oprișan — încă o carte de căpătâiu: imnul pe care — ca un adevărat creștin, bun părinte și luminat cetățean — îl închină — în zece scrisori, adresate propriei d-sale fetițe — în volumașul „Sfânta copilărie". E o carte caldă și luminoasă — din cetirea căreia ne vom învăța nu numai să înțelegem — dar mai ales să iubim pe cei mici, o carte care, în atmosfera protivnică de astăzi, care ne face să vedem în copii o povară sau o piedică în satisfacerea tuturor plăcerilor diavolești — va putea aduce înseninare și sănătate — e o carte nouă și înțeleaptă — dintre acelea care, într'adevăr — ne trebue cât mai multe.

Apariția unor cărți ca acelea amintite — ne dovedește că anul literar 1938 — trebuește notat cu litere de aur în evoluția sbuciumatei noastre literaturi.

PAUL I. PAPADOPOL

—XX⊙◉⊙XX—